

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobirnici”, — e următorul: pe un an 10 cor.; pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foia națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiunile:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Bozovici.

Foile din Bănat ne aduc vești foarte urite din frunțașă comună românească *Bozovici*, din comitatul Caraș-Severinului. Această comună are peste 4200 locuitori, din cari cam 3800 Români și abia vre-o 400 de streini, mai ales Nemți (Șvabi), Evrei și Unguri și câțiva Sîrbi. Fi-rește aci Românii au avut totdeauna conducerea în comună: în fruntea comunei ei au ales totdeauna un Român din cei buni, pe lângă el membrii în primărie asemenea Români buni, cassar comunal și ceilalți, — și numai chiar notarul era un-gur printre ei. Toate mergeau cît să poate de cinstit, cum șade în o comună așa de puternică românească.

De-o vreme încoace însă, duhul cel rău pe care îl răspîndește în acele părți stricătorul de suflete renegatul Siegescu, cu ortacii și copiii săi politici, o zăpă-ceală dureroasă să pare a să fi instăpînit pe capetele românești în multe părți ale Bănatului nostru cel falnic pe vremuri, și ispita diavolu-lui pare a-și supune șieși tot mai multe suflete nepri-cepute! Căci la-alegerile de reprezentanță comunală ce s'au făcut de curînd în acele părți, Românii din Bozovici au dat semne de o îngrijitoare decădere, scăpătare, sufletească! De data asta Românii, cari sunt atotputernici în comuna, n'au mai aflat între ei om vrednic a fi ridicat pe treapta de întii slujbaş la comună, de primar, ci au ales un Șvab, și și la celelalte posturi au slobozit pe câțiva Șvabi, pe câțiva Unguri și numai o parte au mai așezat Români, ca în vremile bune din trecut!

Stăm uimiți, mirați, în fața acestei scăpătări, și sufletul în noi să revoltă de atîta aplecare spre stricăciune la niște frați ai noștri în o

comună puternică românească ca Bozoviciul, în Bănatul cel cu Români în stare mai bună ca pe aiurea, și mai cetitori de foi ca pe aiurea!

Și nu avem nici macar mîngăerea să cetim, că alegerile *astfel* ieșite sunt izbînda *volniciei*, că fibirăul *n'a voit* să candideze pe doritul satului, și că față de această volnicie, frunțași și popor, au avut o ținută vrednică, bărbătească, și că cel ales nu să poate făli a fi primit voturile Românilor!

Nu ne grăblm a ne arăta părerea asupra acestui fapt, până nu vom primi vre-o știre din partea celor chemați, să vedem cari sunt imboldurile, nevoile, ce au dus pe Românii din Bozovici, pe calea aceasta a scăpătării, — căci mai avem nădejdea a primi o desmintire a ponosului ce li-l fac foile maghiare, ca adecă ei, Românii, au lăpădat de bună voie dreptul și puterea din mână și au poftit pe streini în scaunele din fruntea comunei lor!

Și până atunci însă, iee fiecare Român la cunoștință, că prin *astfel* de politică, prin *astfel* de ținută de slujni-bleznice, de sclavi tîrători și lingători de picioare streine, — nu să ridică nici numele, nici vaza, nici bunăstarea, nici să ajunge la desrobirea și mîntuirea unui neam!

Pentru slujni și câni lingători de labe, nici stăpînul n'are decît palme și biciu, — iar respect cîștigă și el numai față de *bărbați*, care nici aruncați în fere și în temniți nu-și pleacă dreptul lor ci mai curînd lasă să fie ferecați, tăiați în roată, trimiși de pe lumea asta, decît să se îndoie ca lașii, ori să-și ciufulească înșiși nația și legea lor!

»Capul plecat nu-l tae sabia« este, în politică, o minciună. Prin capul plecat poți ajunge la perire, dar nu la bună prețuire!

Pe la Bozovici cred oamenii altfel?

UNELE—ALTELE

Mangra — Gergely.

Să știe ce însemnează pe românește „Gergely”, înseamnă: *Moldovan Gergely*, tipul renegatului netrebnic, care pentru păcatele sale naționale, pentru ticăloasa sa lăpădare de neam, a ajuns din ceva polițist neluat în samă — profesor de universitate în orașul urei a tot ce e românesc, în Cluj. Și fiindcă știință nu avea care să-l învrednicească a da acolo învățătura tinerilor dela o școală așa înaltă, — apoi l'au pus profesor de limba română, pentru cei ce arși așa de puțin românește încît ar mai putea învăța ceva și dela el! E același lucru ce s'a întâmplat cu grăsunul Siegescu, ajuns și el, fără nici o știință înaltă, ce să recere la o așa slujbă, profesor de universitate în Pesta, tot la limba română, — de fapt o răsplată a ticăloșilor sale politice!

„Moldovan Gergely” dela Cluj a ajuns cu vremea așa de vestit, încît cînd voiai sau mai voești a ocări pe cineva în chipul cel mai înjositor pentru ținuta sa slabă românească, îi zici numai *Gergely ori Gerguț*, — și i-ai zis mai rău decît poți ocări cu alte cuvîntel!

Acest scribos lăpădat de neamul său, care cînd a murit mamă-sa, o biată femeie simplă din Măntii apuseni, n'a mers nici la îngropăciunea ei, — acest respingător renegat, a redactat ani de zile foi *ungurești* scrise *românește*, adecă foi care în limbă sunau românește, dar cele scrise erau izvorîte din suflet unghuresc, și acea foaie, vestita „Ungaria”, o trimitea necerută, ca cu sîla, pe capul tuturor preoților și dascălilor români, ca prin ea să le picure pe rînd din veninul sufletului seu stricat, făcîndu-i să desprețuiască ce e românesc și să se înch ne vițelului de aur al maghiarizării! Să ne abată preoții și dascălii dela tabăra națională și să-i atragă spre tabăra trădătorilor, a căror cap, papă, era el!

Acest păcătos și-a încetat foaia acum 3—4 ani, că n'avea la ea nici 20 abonați, deși o trimitea pe cheltăiala guvernului, în 2—3000 de exemplare.

Și pe cînd credeam că cu hodorogirea mebleznicului renegat dela Cluj, s'a îngropat la hantatar și lucrarea lui mizerabilă prin o astfel

de foaie, — pe atunci iacă ne vine știrea, că alt Gerguț e lacom după „gloria” lui Gergely dela Cluj: E putredul călugăr Mangra dela Oradea-mare, acest om care cu eșt mai tare bătrînește, cu atît mai tare nărozește, de năcaz că o să moară și n'o să se vadă cu o mîtră de vlădic pe stricatul lui cap!

A spus'o el zilele astea cătră trimisul unei foi jidovești din Oradea, — că el află că e de grabnică lipsă înființarea unei „mari foi” românești, — adecă jidovești-ungurești, scrisă cu slovă și vorbe românești, pentru căpierea Românilor care o vor ceti și în casa lor o vor primi.

„Luceferii” negri ai foii vor fi: doi popi: Mangra neunitul și Siegescu, unitul, apoi scăpătatul cu sufletul și cu materia Eugen Brote, care azi își arată copitele renegate scriind în foaia lui *Arsenie Vlaicu (III)* directorul școalelor comerciale române din Brașov(I), care, spre cea mai mare uimire a noastră a tuturor, din acel loc de onoare ce-l are dela biserică și nația românească, și în care post și-a făcut avere dela Români, — lăcomeste și el la nevrednicile și mardarele coji ce le aruncă guvernul căpăilor sei politici, și s'a pus soț cu lăpădatul Brote în a scoate o foaie cu scop de a strica sufletele românești ce ar ceti-o!

Mangra — Siegescu — Brote și Vlaicu, iacă numele polișului național ce vrea să și ridice capul de strigoi, în politica românească.

Să-i știți de cu vreme, buni Români, cine ni sunt, ca atunci cînd s'ar apropia de casele voastre cu păcătosul făt al sufletelor lor stricate, să știți cum să le dați cu piciorul ca la niște trimiși ai diavolului!

Cine-a îndrăgit streinul
Mîncă-l-ar inima cânil,
Mîncă-l-ar casa pustia
Și neamul nemernicia! —

zice poetul cu suflet mare, Eminescu a cărui cuvinte sfînte însă, sa pare că n'au atins urechile păcătoase ale patrufoiului: Mangra, Siegescu, Brote, Vlaicu!

Vai de sufletele lor!

Octavian Goga, la Seghedin.

Poetul Octavian Goga, care a știut pune în versurile sale mai frumos și mai adevărat decît oricare alt poet român de azi sau de pe vremuri, durerile înăbușite ale obinuitului suflet românesc dela

noi, — nu putea să mai scape din ghiara politice patriotice. Demult umblau după el să-l lovească, să-l închidă să-l facă cumva să simtă grobianitatea mâinii noduroase a politice maghiare. I-au făcut multe procese de presă pentru cele scrise în revista sa politică „Țara Noastră”, dar poetul să apăra așa de frumos, de cuceritor, de străbătător la inimi, că și jurații unguri în fața cărora sta, să dădeau bătăuți de glasul lui luminat și își încheiau judecarea asupra lui cu vorba: Omul acesta e nevinovat! Din acest om vorbește credința adâncă și luminată, pentru care nu poate fi dat robiei!

Mai pe urmă îi făcuseră procurorii procese pentru vre-o 9 articli. De cei mai mulți a scăpat, când s'au șters, de noul guvern, prigonirile politice, dar de unul tot nu l'au scăpat. Și pentru acela apoi și jurații unguri, nu l'au mai iertat. Nu, oă prea intrase poetul în șirele de luptători naționali inimoși, isteți, înalțători de suflete în popor, — și pentru aceste „păcate” trebuia pedepsit! I-au dat o lună de zile arest de stat, — și această pedeapsă au întărit-o toate instanțele, și zilele trecute poetul a trebuit să și înceapă osînda în Seghedin, unde să afle și azi închis pe o lună de zile.

Dee-i Dzeu tărie sufletului și trupului, să se întoarcă sănătos în mijlocul celor ce îl iubesc și prețuiesc mult.

P. S. Sa Episcopul Dr. Hosszu

al Lugojului, reînșănătoșat și întors la reședința sa în Lugoj, — a mers Dumineca trecută la Caransebeș unde a petrecut toată ziua ca oaspe iubit și alas al P. S. Sale Episcopului Dr. Cristea, întorcînd P. S. Sale vizita pe care i-o făcuse după ce să așezase în scaunul episcopal din Caransebeș.

Banda dușmană poporului.

— Stările în dieta țării —

Koșutiștii de sub conducerea lui Iuliu Justh, strimtoresază pe guvern, să iasă odată pe față cu planul său de lege pentru vot.

Guvernului îi trebuie votată legea militară, pe temeiul c reia să se poată face spoi și asentările, că e aci vremea și nu să pot face pînă nu-și dă dieta votul că se se facă. Și partidul lui Justh zice: Nu vă lăsăm să puteți vota legile militare, pînă nu aduceți. Intii lege nouă de vot, cu vot universal, și dieta aleasă de tot poporul, pe temeiul votului universal, aceea să hotarască cum să fie legile militare mai departe!

Și e pentru asta harță mare în dietă.

„Munka-part-“ul, partidul guvernului, ar vota legile militare așa cum le cere Viena, cu regruți mai mulți, cu cheltueli mult urcate, justiștii și cer să să aducă legea de vot universal nainte, — iar în legile militare să se bage mai larg drept limbii maghiare, ca pîn' acum!

În fața acestel stări s'a petrecut un lucru ciudat: Koșutiștii de sub conducerea lui Kosuth, rupți de cătră frații lor de sub Justh, —

s'au împăcat cu guvernul și nu vor să-i mai pună pedeci (obstrucție) în dietă, cum i-s'a pus toată vara și și toamna trecută.

Și iacă de ce s'au împăcat: Tot de frica noastră a nemaghiarilor și de a socialiștilor! Că, ci-că a spus Kosuth partizanilor săi:

„Hai să lăsăm să treacă legea militară, că mai bună și așa n'o putem stoarce dela Viena, — ca, trecînd peste ea, să ajungem a face apoi legea de vot, așa cum ni-i de lipsă nouă, ca să ținem la putere unghurimea peste țară, și din unghurime, puterea celor ce o au și azi (grofii, bogații)! Că de să întimplă să moară împăratul acesta (dela care și storc aproape tot ce vreau...), apoi sub noul împărat, nu mai putem face o lege de vot așa cum ne place nouă, că acela ne-ar sili să dăm țării adevăratul vot universal, — și e gata de puterea noastră!“

Și koșutiștii s'au dat bătăuți de această sperietoare și acum lăsa guvernului drum liber în dietă. Numai justiștii nu s'au plecat încă.

Adecă: pentru a trage țara pe sfoară, a o îmbrăca cu o lege de vot mișește ticluită, care să țină la putere tot pe fariseii și păgînii de azi: și-au dat mâna guvernamentali din partidul „muncii” (în care stă și Mangra, Șiegescu, Burdea, și Sașii!), cu koșutiștii și andrășiștii și toții răii țării!

Din 413 deputați, abia vre-o 50 au mai rămas pe partea lui Justh cerînd vot universal, — deși și aceștia pentru noi nemaghiarii plănuiesc restrîngerii, înșirofării, zgarde.

Socialiști pe lucru.

Partidul socialist din Pesta, să silește a da Justiștilor tot sprigînul ce îl pot și ei.

Pe Luni vltitoare, în 4 Martie, partidul a hotărît o demonstrație uriașă înaintea casei dietei în Pesta! Toți lucrătorii din toate fabricile înceată Luni ori-ce lucrare și să adună în valuri de zeci și zeci de mii nainte palatului dietei, cerînd deputaților, să aducă legea de vot universal, așa cum ei o cer, fără nici o restrîngere! Ci-că va fi o demonstrație, cum n'a mai văzut Pesta!

Deputații justiști vor conduce pe trimișii partidului muncitorilor (socialist) în dietă, ca să își înainteze președintelui cererea lor.

Sute de adunări socialiste!

Socialiștii din Ungaria pornesc iar o mișcare mare în toată țara, pentru a cere guvernului, ca la facerea noiei legi de alegeri, să țină samă și de dorința mulțimii de jos, muncitoare, și noua lege să deo țării adevăratul și nețărmuritul vot universal! Ci-că vor ținea sute de adunări populare socialiste în toată țara, — și începătul îl vor face Luni în 4 Martie n. în Budapesta, prin adunarea de care verbim mai sus.

Să zbate partidul socialist, să frămîntă și al nostru național românesc, și arată din adunările sale care e dorința mulțimii muncitoare de prin orașe, a păturei de jos, fără de care însă țara n'ar putea fi nici 24 de ceasuri. Iar partidul nostru național arată care e dorința poporului dela țară, fără de care asemenea nu ar putea fi nici orașele, nici țările, nici armatele lor, nici o zil!

U! lucru însă uită și partidul socialist, ca și al nostru cel naționalist, că mișeii ce stau la cîrma țării azi, tocmai de această arătare a dorinței muncitorime și a poporului să spărie ca de bătă-l toaca, și tocmai această arătare îi adună pe jupuitorii poporului și a muncitorime, în tabără mai îndrăcită contra acestui popor și a acestei muncitorime.

Căci e bolnavă la noi mașinăria ce să zice „stat”, sau mai drept zis: e cîzută pe mâni stricate și păgâne, pe mâna unei bande de grofi și baroni, cari numai așa să simt la adăpost, dacă țin ei puterea în sfatul făuritor de legi pentru țară, ca să poată făuri acele legi tot numai în ai lor folos, nu spre al mulțimii! Și de venirea la putere a acestei mulțimi, a talpei țării, ei să tem, — de aceea dau din mâni și din picioare contra legii de adevărat și nemincinos vot universal!

Dar pentru aceea bine fac socialiști, că arată glasul sutelor de mii de muncitori, ca și partidul nostru, care a făcut același lucru în adunările lui populare din vara trecută, căci tot să aude glasul în sus, în cercurile hotărîtoare și de nu azi, apoi mîine va afla acest glas și răsune acolo, și dreptatea ce el o cere, tot va trebui să biruiască!

Iar de nu s'ar ținea aceste adunări, ministri ar arăta capului încoronat, că uite, toată lumea e mulțămîită cu ce face el și cu legea ce o plănuște el.

Pentru ducerea culturai în popor.

Un fapt din cele mai cumințe e acela, pe care îl fac unii dintre cărturarii nostri cu dare de mîna, de a jertfi anumite sume pentru a să abona din ele foi populare pentru oameni din popor, care pîn' aci n'au avut foi în casele lor, ca deprinzîndu-se cu ele, să le țină mai departe ei, și să iee în sufletele lor învățăturile bune din ele.

Fapt frumos de acest fel a pus la cale Despărțămîntul Margita al Asociațiunii, în Bihor, după cum să vede din darea de samă de mai jos:

Dela Despărțămîntul-Margita al Asociațiunii.

La chemarea făcută de Despărțămîntul Margita al „Asociațiunii”, au contribuit în favorul desp. nostru al Asociațiunii, pentru a se abona gazeta populare, următorii domni, cărora le exprimăm și pe calea aceasta călduroasele noastre mulțumite:

Dr. Aurel Nichita adv., 30 cor., Dr. Iuliu Chiș adv., 20 cor., Dr. Dionisie Stoica, dir. de bancă, 15 cor., Cor. Manu preot, Abram, 10 cor., Victor Pop paroh, Cheț, 10 cor., Cornel Antal, paroh, Petriu, 10 cor., Teodor Simoc, paroh, Abrămț, 4 cor., Romul Buzilla paroh, Sîrnaș, 4 cor., Vasile Anca paroh, Dijir, 2 cor., George Navrea, paroh, Voivozi, 2 cor., Alimpin Simoc, geo-

metru, Margita, 2 ccr. și Ioan Inv. Sîrnaș, 2 cor. În total 111 Pentru abonarea gazetelor s'au deja pșăii necesari. Margita, 12 Februarie, 1912. — În numele Despărțămîntului Margita al Asociațiunii:

Dr. Dionisie Stoica, dir. Desp.

Din suma pe cor. 111 condreă Despărțămîntului ni-a trimis prin directorul Dr. Stoica, cor. ca să trimitem un an de zile „Libertatea” cu toate adresele ei, la 11 Români din 11 mune din acel ținut. Numele celor zece cărturari ce primesc no dar al Despărțămîntului sunt:

1. Vict. Pop, pr. Cheța magh.
2. Vas. Gal, St. Lazar.
3. Vas. Tămaș, Popfălu.
4. Georg Navrea, Voivozi.
5. Gavr. Erdei, Ghetea.
6. I. Popa, pr. Varviz.
7. Rom. Buzila, p. Sîrnaș.
8. Iul. Filimon pt. Cienaloș.
9. Vas. Anca, pr. Dijir.
10. I. Abruden, Fănceica.
11. Cor. Antal, Petreu.

Acești cărturari fruntași din mitele sate, unii preoți, prin foile nu aft pentru sine, domnia-lor își cunosc datorită naționale și fără a fi împintec de foile noastre, ci le primesc tru ca domniile lor să chem sine pe 2—3 cetitori mai bun sat, și să le deo să cetească ac foi, și să le pună la inimă să culte de învățăturile ce le află în

Îi rugăm și noi ca să primea cu bine darul frumos ce li-l Despărțămîntul, din jertfa nobi celui ce i-au pus la îndemînă loacele de lipsă.

Așa azi un pic, mîne un azi vom deștepta și cîștiga un flet, mîne altal, pentru lumina d tătii naționale, pînă ne va aj Dzeu să ridicăm la bărbăție na nală și poporul nostru din B ca și de pe iureal

Firmă românească batjocorită în Făgăraș

Obrăznicia streinilor de p tre noi, merge pe alocurea p la nesfîrșit. Avem multe or în mijloc de mare de Rom ca Orăștia, Blajul, Făgărașu zeci de altele în tot Ardea — orașe, care dacă poporul mîn din jurul lor, ar fi așa știutor de sine și de brav, cum ar trebui să fie, — ar fi să aibă înfățiș cu totul românească, sau puțin streinii trăitori în ele, țină samă de Români, ca puterea ținutului lor!

Dar de unde să fie așa! proape pretutindenea, stre nesocotesc pe Români, ca p ciurdă de ființe cu care poți ce vrei, le dai cu biciul și să feresc umilite, nu-ți răsp și ele cu biciul ori cu bita.

Mai nou să dete dovadă așa ceva la Făgăraș:

Prăvălia românească alu Peia a fost preluată de un harnic negustor român, dl Ge Bărsan. Dl Bărsan punînd firmă (tablă cu numirea) și și-a numit prăvălia „la Dobanțul” și a pus pe tablă Dorobanț (soldat frumos roma

Atta le-a trebuit streinilor oraș. Frumoasa tablă de mână românească, le-a scos ochii, altă! S'au dus noaptea ca lharii și au murdărit-o așa ca nu să mai cunoască nimic chipul frumosului dorobanț!

Di Bârsan își va face de nou românească firmă, — iar voi, români din Făgăraș și jur, spundeți obrăzniciei streine acea, că nu altceva ci amânt să puneți, a nu călca prăvălia nici unui strein, numai în boltele românești să vă cumpărați, toate de cite aveți lipsă! Iar pe di Bârsan în deosebi să-l spriginiți în chip demonstrativ, ca'n ciuda lor, bătător la ochi. Că și tabla ce și-a pus, semn viu e că inimă curată românească bate în peptul lui, — toate inimile asemenea de curat românești, arate-i dragostea și prețuirea lor, prin ceretarea prăvăliei lui!

Și, peste tot, Români de prețuirea, scrieți cu litere de aur în inimile voastre cuvintele: „Nici nu ac dela străini!“ Ci totul să ne luăm dela prăvălie românească și dela măestru român!

Din înțelepciunile „patriotismului“.

Ți-se rupe inima de scrisorile ce trebuie să le citești în o redacție, venind de prin comunele noastre. În ziua asta o scrisoare din Fecești, (Dealul Gavagiuului, Com. Albei de jos), dela cantorul de acolo Samson Ciora. Să țingue asupra necazului, că micul lor sat (abia are 30 case), ca și comuna vecină Cristești, se află de ani de zile fără nici o școală, și trece rădăcina de tinerețe, rămânând lipsită cu totul de carte.

Până acum 4 ani în parochia Cristești (mică și slabă și ea) era un izvor de lumină cum îi zice scriitorul nostru, o școală, dar dela 1907 și acest izvor ni-a fost secăt de legea țării! Nainte de acesă lege poporul nostru doritor de învățătură, să avintase a-și ținea chiar școală de sine, și slujea ca învățător cind cantorul, cind alt cântăreț, și tot era bine. Teți tineri, din acei ani știu carte, dar de atunci încoace, nemai fiind iertate decît școlile cu dascăli învățați și scump plătiți — satele oarbează în întunec deplin, copiii nu mai învăță nimic, rămân ca pe vremea iobăgăci, lipsiți de orice știință...

În neceazul acesta cantorul Ciora așa mai ajută fraților săi, că le duce cânticele potrivite, mai nou le-a dus dela noi vreo 20 Calendar Naționale și le-a împărțit leștine între cîți știu ceti, ca macar acelea să mai licărească cu lumina din ele în casele umiliților țărâni...

E trist, nespuse de trist, că oclădirea unei țări în acesă fel își vede împlinită chemarea, că, în loc să arde lumina culturii prin toate satele, ministrul țării aleargă ca o stafie, prin peruncile sale, să meste toată țara, și surlă și în moștele lumini ce ard ori ardeau prin micile și săracele noastre sate

Bine fac ceice, macar cu atla. luptă contra acestei barbare întunecimi aruncate de stăpînire asupra satelor noastre, că mai duo și răspîndesc cărți în sat! Ca acelea să țină așazicînd locul școli.

Un lucru să-l mai faci, dragă cantore din Fecești: Nu da numai cărțile în mîniile celor ce știu ceti, ci dă-le și celor ce nu știu ceti, și pe aceia îi învață dta, la dta acasă în casa dtate, unde n'are nime drept să te oprească a ținea Dumineca după amiază, în sărbători, în zile ploioase, și în serile de iarnă, — șezătoare culturală, școală, în care să înveți pe 3—4 inși a ceti. Iar cînd ei știu, pe ei să-i îndatorezi a învăța și ei pe alții! Și așa aprinzîndu-și lumina unu dela altul, să le dai, ca oleiu care să, hrănească mereu flacăra lor, cite-o foaie ca bunoară „Foaia Interesantă“ cea atlt de ieftină și potrivită pentru toți, pe care cetînd-o ei săptămîna de săptămîna, nu vor mai uita cartea românească, ci tot mai tare o vor îndrăgi și o vor cere!

Și atunci lipsa școlii, suflarea ghețoasă a mișeliei politice, nu va fi simțită în măsură prea mare în comună.

Faceți, și Dumnezeu vă va ajuta!

Goreșpondență.

Prelegere populară.

Despărțămîntul Dicioșinmărtin al „Asociațiunii“ a ținut în 25 Faur a. c., o prelegere populară în Cucerdea-română cu un sfîrșit îmbucurător. Părintele protopop în o vorbire călduroasă salută pe acela, cari în numele culturii au venit să-și împlinescă chemarea în mijlocul poporului român. Directorul desp. Dr. Romul Boila mulțumește pentru primirea ce i-s'a făcut și vorbind despre scopul „Asociațiunii“, deschide adunarea.

Intia prelegere a fost ținută de di Teofil Moldovan inv. în Ernūt: „Unele rele sau greșeli ale poporului nostru“. Desfășurată în înțeles, întărită cu pilde, învățătura a fost primită bine de ascultători.

Di Emil Călugăr, din Dicioșinmărtin, a vorbit la inima poporului, îndemnîndu-l ca pe lîngă economie, să și dea copii la meserii, că avînd meseriași români în toate ramurile, să nu fie silit plugariul a-și da banii la străini.

Di Nicolae Platon în o vorbire a arătat înșămîntatea înșotirilor săteșii, prin care plugarii își pot desfăce mai cu preț roada lor, și își pot procura uneltele economice de lipsă, sămînturi, etc., pot ca să arîndeze moșii, să-și ajutore școala și biserica.

Toți vorbitorii au fost viu aplaudați.

De încheiere directorul desp. a vorbit: „Despre unele lucruri din lumea dreptului“.

S'au înscris 17 membri ajutători, s'a pus temel la o șgentură și o bibliotecă. Poporul ascultînd glasul bunilor săi conducători, a venit și a fost de față în un număr mare, ca la 500 oameni. Nădăjduim că sămînta aruncată fructe bune să aducă.

Unul din cei de față.

Din România.

Bogăția națională a României privește în fața unui viitor frumos, pe urma norocului ce-l are cu bogatele sale izvoare de petrol, descoperite în măsură mai mare în timpii mai noi.

Dezvol'area acestui mare izvor de venit pentru Țară o vedem de pildă din următoarea asemănare:

Acum 15 ani, în toată România nu să scotea din toate puțurile de petrol decît 110.000 tone de țitein (petrolu necurățit încă), în preț de 4 $\frac{1}{2}$ milioane lei.

Azi, după 15 ani, să scoate un milion și jumătate de tone, în preț de 50 milioane lei, — așadar cam de 12-ori atita!

România are nou Metropolit-Primat. L'a ales în ședința dela 27 Febr. a Marelui-Colegiu. Aproape toate voturile s'au dat Preasfințitului Episcop de Huși, Conop, un bărbat cunoscut ca foarte învățat și ales în teate ale sale.

Cu aceasta să va instăpîni pacea în biserica României, în care să vîrșe în anii din urmă vrajbă nefolositoare.

Războiul.

— Două corăbii turcești, nimicite —

Nenorocita Turcia, care timpul de pace nu l'a folosit după cum învăță înțeleapta vorbă a vechilor Romani: „Si vis pacem, para bellum!“ — De vrei pace, gată-te de războiul, — ci vremea de pace Sultanii ei au petrecut-o în desfriu și în jăfuirea supușilor, — nefiind deloc pregătită a primi lupta pe mări, are acum să sufere toată umilirea pe care o sufere numai pentru această nepregătire.

Pe uscat, fiii ei țin pept cu multă vitejie armatelor dușmane ce li-au năvălit în țară, — dar pe ape e vai de ei. Săptămîna trecută li s'a dat privilegiu a-sta în față cu Italianii și pe ape. Doue corăbii turcești au întîlnit aproape de orașul Beirut corăbiile de războiu italiene. Cum le-a văzut au luat-o la fugă spre portul (stația de corăbii) a orașului Beirut, ca doar în acela să pot scuti de bălaurii dușmani.

Aș! Corăbiile italiene au luat-o în pas galop după ele și provocîndu-le să iasă din port la larg, la luptă dreaptă, și acelea nevoind s'o facă, — italienele au început a trage cu gloanțe uriașe de tun asupra celor două dușmane. Acelea s'au apărat, dar abia doar un sfert de ceas și au fost zdobite și scufundate în mare de gloanțele inimice, cu tot ce era pe ele!

Citeva gloanțe de tun de ale italienilor au nimerit și orașul făcînd și în el stricăciuni.

Incolo pe cîmpul de războiu în Tripolitania stările sunt tot cele vechi. Nu s'au întîmplat lupte mai de seamă.

Primejdie mare pe Anglia

este aceea care o amenință în aceste zile: Lucrătorii din băile de cărbuni au început a să pune în grevă, pentru a sîli pe stăpînii de băi a da urcări de plăți, chiar și acolo unde altfel mintea rece judecătoare află că e nedrept a să da. Cer să se dea cel puțin 6 cor. plată la zi și copiilor și bătrînilor slabi, cari abia lucrează pe jumătate olt omul deplin, și și acolo unde baia e rea, dînd rod puțin, să fie plătiți ca și acolo unde's băile bune! Că de nu, pun ciocanele jos peste un milion de lucrători din toată țara!

Sunt zilnice tîrgueli și pertractări, și nu să poate ajunge la înțelegere! Că muncitorii țin cu încăpătînire la cererea lor.

Și e spaimă mare în Anglia în fața acestei greve (încetări a lucrului), căci toată viața și puterea Angliei, pe o cărbune să întemeiază! De n'are cărbune, miile ei de corăbii ce-i duo negoțul în toată lumea și-i adno napoi bogățiile cele mari, vor sta moarte, ca înghețate, în porturi, trenurile vor sta loolui, fabricile vor înceta a lucra, neavînd ou ce hrăni focul de viață dătător în cazane, — toată Anglia va fi ca strînsă de grumaz de o așa grevă!

Și lucrătorii o știu asta și de aceea merg cu sîlnicia lor așa de parte.

Cum să abonează

„Libertatea“

Prețul foii „Libertatea“ cu toate 3 adăusele ei (așadar 4 foi), este 10 cor. pe an.

Economilor

o dăm cu următoarele prețuri scăzute:

„Libertatea“ cu „Foaia Interesantă“ împreună, pe an cu 5 cor. — „Tovărășia“ li-să dă pe de-asupra, gratis! Așadar toate trei foile

numai 5 cor. pe an!

Foaia de glume „Bobărnacii“ să trimită numai celor ce o cer și plătesc pentru ea 1 cor. pe an pe de-asupra. Economii cari vreau să le aibă dară toate 4 foile, trimit 6 cor. pe an.

Și mai ieftine

să dau celor cari cer cel puțin 5 rînduri de foi pe-o adresă: Acestora să dau: „Libertatea“ cu „Foaia Interesantă“ și „Tovărășia“, cu numai 4 cor. 10 fl. (adecă 5 rînduri de foi, pentru 5 abonați, cu 22 cor. pe an, sau 11 cor. pe jumătate de an).

Din țara dolarilor.

Economia.

Mulți din părțile noastre m'au întrebat despre unele și altele, ce se țin de economia cîmpului și a vitelor, prin America. Nu mă mir de întrebările lor, deoarece ai noștri aproape toți să îndeletnicesc cu plugăritul și creșterea vitelor.

Economia cîmpului este în America de Miază-noapte, pe o treaptă foarte înaintată, încît de-a dragul să privești la gospodăriile „farmierilor” (moșierilor) de acolo. Se știe că cei mai buni agricultori sunt Germanii și că în America sunt peste 20 milioane Germani, cari în mare parte să deprind și acolo cu economia.

Fiind siliți să plătească scump munca brașelor, au început demult să lucreze numai cu mașini. Pământurile lor sunt bine grijite și dau roadă mult mai bună decît ale noastre, cu toate că pămîntul în multe părți e mai slab decît la noi. Ei lucrează numai cu cai, vacile le țin numai pentru lapte, iar boi prinși la jug nu poți să vezi. Ei samănă, seceră, plivesc, cosesc, sapă, îmblătesc, — numai cu mașinal

Cînd începe un farmier (moșier) lucrul de cîmp, pe un pămînt nelucrat, — pune pămînt într'o lădiță și-l trimite la ministrul de agricultură, unde țărîna asta va fi cercetată, după știință, ca să se vadă ce fel de nutreț cuprinde în sine acel pămînt? Pentru cercetarea pămîntului nu să plătește nici o taxă. De acolo li trimite apoi răspuns, că pămîntul e foarte bun pentru grîu, săcară, cartofi, — dar nu e bun pentru asta și asta. Dacă li guncești cu anumit gunoi pregătit anume, poți înse avea și alt rod cutare și cutare. Dacă pui altfel de gunoi, produce cutare și cutare bucate.

Astfel economul primește îndrumări învățate, pentru munca lui.

De pildă, dela minister li spun că locul e foarte bun pentru cultivarea hemeiului. Farmerul cere atunci, tot dela minister, tot gratis (fără bani), să i trimită cărți de agricultură cari privesc cultivarea hemeiului.

Să zicem că farmierul și farma lui se află în statul Ohio. Atunci va primi dela minister cartea care vorbește despre cultivarea hemeiului în statul Ohio. Dacă e în statul Texas, va primi cartea despre cultivarea hemeiului în Texas unde o fi alt fel de pămînt, — adică îndrumări cari se potrivesc cu clima anumitului stat. Și așa mai departe, în toate ramurile economiei.

Astfel economul american arareori se înșeală în socotelile lui.

Economul american e domn, încît nu dorește „slujbă” la oraș. Are la moșie casă frumoasă, hambar, grajd curat și de toate.

În casă are telefon, clavier (pian), mobile frumoase, bibliotecă, gramofon (mașină de vorbit și de cîntat), are două trei gazete de zi și gazetă economică, postă în fiecare zi. — În șură are trăsură frumoasă, în grajd cai buni. — Grădina lui e plină cu pomi de soi, — curtea lui plină de flori. Pe moșie are pădure bătrînă și pășunat. Liniile trenurilor electrice trec prin apropiere, iar roadele și le vinde acasă, că-l caută agenți cumpărători, care i dau prețurile publicate în gazete. Așadar nu poate fi înșelat. Servitorii lui sunt bine plătiți și bine hrăniți. Un ajutor de farmier are 25 dolari la lună și cost la masă ca stăpînii, iar ca locuință o odăie cu pat și mobile curate.

Lucrează 10 ceasuri pe zi și Dumineca e liber.

Sunt farmieri cari trăiesc domnește de pe o fermă de 10 jugăre.

Să aibă chiar 100 jugăre, nu și pierde vremea de iarnă prin birturi ori prin șezători, ci își află lucru la vre-o fabrică. Astfel el câștigă și iarna, și are latodeanna cu ce să-și muncească bine farma (moșia).

Locurile lui sunt bine gunoite, mai ales cu gunoi măiestrit.

Sunt la Chicago și în alte orașe o mulțime de fabrici cari din sângele vitelor tăiate și din oase măcinate fac gunoi măiestrit după trăbuintă și li trimit cu vagoanele spre toate părțile, pe preț ieftin.

Laptele, ouăle, pui, poame, toate le vinde de-a casă, la reuniune, care le valorizează (le vinde mai departe).

Ei se nutresc bine, dar beau puțin. În anumite părți se deprind și cu oieritul, dar numai pentru lînă. Ei nu mulg oile, nici nu vresu să ardă de așa ceva. Ler le trebuie mici mulți, mari, grași, ca să dea lînă multă. Carne de miel fraged nu află nici la orașe. În statul Montana sunt turme de milioane de oi. Aici întîlnești adeseori ciobani de pe la noi, mai cu seamă din Poiana Sibiului. Ei păzesc singuratici, cîte 2—3 mii de oi, prin munți, avînd cu dînași, iarna, vara, numai cănele, pușca și fluierul. Au plată de 40 dolari la lună, (un dolar face 5 coroane) și toată întreținerea, (traiul) afară de haine, tăbac și beaură. Se plîng însă de urit, că trec cîte două săptămîni pînă dau față cu alt om.

Farmierii (moșierii) din America fac cîștiguri frumoase cu prăsirea găinilor și altor păsări de soi. Ei scot mii de pui cu mașinile de cloceit, apoi, imbată cu rachiu cîtiva claponi și li pun în mijlocul puilor. Cînd se desbătă claponii, ei cred că sunt ai lor pui și li gîjesc mai bine decît clocele. Iar găinile ouă, fără să piardă vremea cu cloceitul și cu creșterea puilor.

De altă parte ei cultivă cu multă grijă, pe locuri întinse, fragi de cîmp, mure și smeură, din cari fac cele mai frumoase cîștiguri, deoarece la oraș se cumpără cu bani buni aceste fructe, pentru dulceturi

și la noi să cumpără, dar nu le prea duce nime.

Cuceruzul nu li sapă numai odată, deoarece ce, fiind sămănat cu mașine, nu crește prea des, de altfel ei pun mare preț și pe tulleul crud, ca nutreț.

Ai noștri ar putea învăța foarte mult din ale economiei, dacă, mergînd la America, nu s'ar îmbulzi la fabrici, la eraze cu câștig slab și cu multe ispite și stricăciuni, ci ar intra la farmierii de acolo, pe plată bună, la trai cîntit, în aer curat. Ar învăța spre folosul lor și al neamului, aducînd acasă învățătură de preț, ba ar câștiga și bani mai mulți.

Ar învăța că economia cîmpului, pe lingă hărnicie, se poartă și cu — capul.

V. E. Moldovan.

Inarmările Franciei pe ape și în văzduhuri!

Dieta franceză a primit cererea de cheltueli a guvernului pentru întărirea „flotei” (armatei sale plutitoare), atît pe ape cît și pe uscat.

Și guvernul a cerut sume mari, uriașe chiar. Dar sfatul țării i le-a dat, căci le află de trebuință.

Pentru zidirea de nouă vase de războiu, torpiloare, incrușișătoare, curasate, sub marine și Dzeu mai știe cum le chiamă soierile de corăbii ucigașe, grele de tunuri și de bombe, — guvernul a cerut un miliard și 400 milioane (1400 de milioane!), pe cari țara să le verse în 8 ani de zile — fiindcă abia în atîta vreme pot fi zidite grozăveniile de vase, care să alerge ca bălauri ducători de moarte pe nesfirșitul mărilor.

Iar pe cînd sfatul deputaților vota și primea aceste cheltueli pentru flota pe ape, — pe atunci senatul (casa de sus, sfatul bătrînilor, cum i-am zice) desbătea și primea cererea aceluiași guvern pentru dezvoltarea mare a flotei în aer, — cerere primită de sfatul deputaților, și avînd acum a fi întărită de sfatul bătrînilor (senatorilor).

Guvernul cere pentru flota zburătoare încă 12 milioane, peste cele 10 milioane luate în budgetul țării pe anul 1912. Și i-s'a dat.

Astăzi Franția are 13 flotile aeriene (un fel de companii de mașini zburătoare), fiecare stînd din 16 mașini; de tot armata franceză are azi 208 mașini de zburat în slujba armatei.

Prin nouăle sume ce i-sau pus ministrului de războiu la îndemână, cele 13 flotile (companii zburătoare) vor fi înmulțite la 27, cu 344 mașini și pe lingă astea să vor fabrica

și 15 baloane mari ce să cîrmui.

Dar fiindcă mașinile singur nu-și pot duce cu ele pe multe materii explozive (bombe de dinamită și dinamită), de aceea fiecare flotă (companie) de mașini, va fi înzestrată și prin cîte 12 automobile, cari alergînd pe jos pămînt dela un loc la altul după poruncă, — vor căra cu pe sama mașinilor materii de lipsă: bombe, dinamită, etc. Iar un al 13-lea automobil alergera pe urma celorlalte, cînd cu sine o „covăcie” cum i-am zice, un atelier de reparaturi de mașini: acolo să afla măestri tehnici cu atoarele lor și cu uneltele de lipsă, ca îndată ce s'ar întîmpla ceva la o mașină, să o cuiască!

— Asămănată cu flota aeriană (zburătoare prin aer) pe care o are Germania, — flota zburătoare franceză e mult mai preses!

Nuam în privința baloanelor stă Germania mai bine: baloanele nemțești fug mult mai repede prin văzduh ca cele franceze.

La ce am ajuns, Doamne, să vorbim de armate zburătoare! Încodite abia de cîtiva ani, pe cînd de vorbeai ceva despre așa numite nave aeriene, și să spunea că spui povești din o mie și una de noapți...

Iaponezii

își fac o religie nouă

Bravul popor iaponez, țînător de vîta galbenă, apropiat sufleteste și prin credința sa de Chinezii — apucat pe calea înaintării culturale, să dovedește de nou că neam de oameni cu nespuse multă patare de viață și bună înțelegere a vieții.

Până înainte cu abia jumătate de veac, Iaponezii, ca și Chinezii trăiau așezînd închiși și osebniți de toată cealaltă lume, cu viața lor simplă, rămasă dela moși-stramoși, cu credința lor veche în zăpăgini, cu toată ființa lor ferită de atingerea celeilalte lumi. Că să simțeau bine așa ei în de ei.

De vre-o jumătate de veac însă au deschis și ei drum culturale în patria lor. Mulțime de tineri iaponezi au luat-o raita prin lume prin țările cu cultură veche, prin Europa, America, nitîndu-se bine cum sunt întocmite la aceste pozoare toate lucrurile, școlile, armatele. Și au mers acasă și au văzut cum e la ei și și-au zis: De vreme ce trăim și de vreme să războim chiar înainte, trebuie să ne prefacem și noi ale noastre așezăminte, că de unde nu, nu li bine de noi!

Și văzînd cari sunt armatele celorlalte state ajunse la mare putere și vază: școala bună și pute-

rea armată, s'au pus și ei, și pe acestea le-au desăvârșit cît mai repede și mai bine: dar parcă de nimic n'au purtat grijă ca de armata, de luptători, cu cari apoi duseră în deplinire minunea de a bate pe puternica Rusie și a-i zmulge din mâni cetatea crezută neînvinsă Port Arthurul și li alungară din Manciuria!

Ajunși acum cu hotarele lărgite și în rînd cu statele de Intia greutate, Japonzii să nită să și prefacă, să și „modernizeze” și încolo toată înfățișarea și toate formele vieții, ba așa să și le prefacă, încît prin ele neamul lor, poporul lor, să se renască, să ajungă chiar mai presus de celelalte popoare ale lumii...

În acest scop, iaca la ce să glădesc azi purtătorii de grijă a poporului iaponez. Ei zic: religia noastră păgînă, e prea învechită, prea puțin potrivită cu duhul luminat al vremilor, cari ne-au ridicat pe noi în șirul popoarele de însemnătate clasa Intli. Trebuie să ne glădim să ne prefacem și vechea religie păgînă!

Dar ce religie nouă să primească? Să primească religia creștină, ca cea mai luminată printre religiile de azi din lume? Asta, zic ei, n'o putem face, că prea jignește mîndria poporului nostru, care ține la religia lui. Prea par umili lăpădarea religiei sale străvechi, sub a cărei păvăză a trăit bine mii de ani și a ajuns, iaca, la și mai bine!

Dar, zic învățații lor, — și de altfel ar fi greu să ne hotărîm pentru religia creștină, căci și creștinii sînt rupți în 4—5, ba mai multe confesuni și ar fi greu a spune pe care s'o primești, căci primind pe una, superi pe toate celelalte. Și mai e un cuvînt: și în religia creștină, cu vremea s'au vîrit învățături, îndrumări, care sînt învechite și ne mai potrivite cu duhul vremii. Așa că nici cu asta n'am ajuns prea departe.

Ci vom face altceva: Un sfat de învățați ai neamului și ai bisericii noastre, vor alege tot ce e frumos, nobil, ideal, în vechea noastră religie, — dar vor alege și din religia creștină tot ce e mai strălucit, mai bun, mai sfînt, mai fericitor! Și acest mînnichiu de învățături culese și de colo și de dincolo, le vom așeza în o nouă biblie, în o nouă evanghelie, și vor forma o nouă religie, care să fie mai frumoasă și ca a noastră și ca a creștinilor, și curățită de tot ce e nepotrivit, ce ar putea rămlina în afară din sfînta carte de lege.

Așa vorbesc învățații Iaponiei azi. Ei să apucă de un lucru greu, gingaș și mare.

Multă lume nu vrea să creadă că vor izbuli a desface poporul de legea sa veche și a-l aduce să primească legea cea nouă, deși noua lege nu va fi împrumutată, vezi că, dela-alt popor, ci va fi ceva nou, original, osebit, al lor, un fel de lege națională iaponeză.

Ci cunoscînd istețimea conducătorilor națiunii iaponeze, și vaza

ce și-an căștigat-o naintea poporului prin faptele lor mari, să poate ușor întimpla să fie urmați de tot poporul și pe calea aceasta, — mai ales că i-o arată că tot ceva nou, și lor propriu național, isteț alcătuit, li dau nu ceva străin.

Toată lumea privește cu dreptă curiozitate la lucrul mare de care e vorba să se apuce aprigii și stăruitorii Iaponezi.

NOUTĂȚI

P. S. Sa Episcopul Dr. Radu, a plecat la Roma, ca să ducă seauului papal Memorandul (scrisoarea sărbătorească) a Arhiepiscopilor și fruntașilor mireni ai bisericii gr. cat. române, contra înființării episcopiei greco-catolice maghiare. În trecerea sa prin Pesta, P. S. Sa a cercetat pe ministrul cultelor, Zichy, și i-a predat și lui Memorandul pe care îl duce Sfîntei Sale Papei, iar ajungînd la Viena, a lăsat și acolo 1 exemplar din acei Memorand, pentru a fi înaintat Măstății Sale Împăratului Rege.

Iar la Roma îl va da însuși sfîntul Cap al bisericii catolice și-i va spune și cu graiul viu, poate mai limpede ca din scrisoare, ce primejdie e pentru biserica greco-catolică românească, plănuită episcopie gr. catolică ungrească!

Meargă cu bine și aducă-l Dumnezeu cu veste de izbîndă din calea sa.

Foile maghiare scripă foc spre P. S. Episcop Radu și spre toți Arhiepiscopii, români gr. cat., pentru pășirea lor bărbătească contra episcopiei maghiare.

† **Dr. Ioan Maior**. Avem marea durere a vestii, că tinerul avocat **Dr. Ioan Maior** dela Ilia-Mureșană, a încetat din viață Marți la 27 Februar n. în Orăștie, în casa socrilor săi, unde venise să se odihnească în nădejdea inimei întărîmări. Era chinuit de cumplită boală de pept, cea care nu dă iertare și înfrînge toate științele doftoricești până astăzi.

Moartea lui **Dr. Ioan Maior** a trezit adînci și simțite păreri de rău în toată societatea românească din Orăștie, precum și pe alurea pe unde era cunoscut, — căci răposatul era știut ca unul din Români cu suflet curat și drept și cinstit! Era totdeauna în șirele dîntii de muncitori și alergători pentru treburi de obște românești, și pentru firea sa deschisă, vială, era iubit de toți cu oști venea în atingere. Însuși fu ridicat din popor, și se jertfea bucuros pentru el. Vărsăm cele mai sincere și îndurerate lacrimi pe țărîna proaspătă care va acoperi de azi încolo trupul acestui bun frate al nostru. În mormîntarea lui să face azi, Joi, în 29 Febr. d. a., după rîndul bisericii gr. cat. îl deplînge nemîngă-

iata tineră soție și doi fii mititei, abia de 3 și 1 an, cari nici nu-și pot da încă seama de pierderea grozavă ce îndură. Dumnezeu să-i ia sub pază și sfîntă și pe el să-l odihnească cu cei buni și aleși ai săi.

„Eroii Noștri”.

Atragem de pe acum luarea aminte a iubitorilor noștri cetitori asupra șirului de cărțițele ce au început să iasă de sub tipar în cheltulala (editura) folii noastre „Libertatea”. De anul de zile tipărim în „Foala Interesantă” spicuri alese din istoria Românilor ca pajini alese din povestea neamului nostru peste tot. Am văzut cu cîtă plăcere sînt cetite acele spicuri, căci e încă tot adevărată vorba strămoșilor noștri Romani, că: „istoria este magistra vitae”, adică: „istoria este dascălul vieții”. De nicăiri nu poți învăța afița minte, ca din povestirile istoriei, care ne arată cum un neam a ajuns mare prin aceea că a ascultat de glasul fililor săi aleși și a pășit după ei la fapte bărbătești, și cum a poticnit, a căzut, ori s'a și nimicit, cînd s'a luat după sfatul celor răi, după vînzători, după speculanți, stricați, ori mișei.

Văzînd plăcerea cu care să cetesc aceste spicuri alese, ne-am hotărît a scoate în cărțițele (broșuri) mici și lefline, paginile istorice pe care le-am tipărit în „Foala Interesantă”, dar mult îmbunătățite, întregite, mai desăvîrșite, mai îngrijite! Așa că pe alocurea abia să mai cunosc pe lingă cele leșite în foale.

Scoatem cărțițele mici, de cîte 5—6 coale de tipar, pe care, pentru a le putea lua pe rînd chiar și cei mai săraci dintre cetitorii noștri, le vindem cu numai 15 cruceri (30 fileri) cărțițica și 5 fileri de postă. Cea dintîi din șirul cărțițele, e gata. Titula (numirea) tuturor cărțițelelor este:

„EROII NOSTRI”

Pagini alese din istoria neamului Cu icoanele și poeziile lor.

e și cea dintîi care gata, vorbește despre popoarele ce au locuit nainte de noi Români pe aceste plaiuri, apoi despre marele și viteazul popor al Dacilor, despre luptele acestui popor cu Romanii, — Traian și Decebal, — Căderea Daciei! Cu 15 chipuri ce ne arată pe purtătorii gloriei acelor zile mari, și cu 4 poezii foarte frumoase ce cîntă marile întimplări descrise în cărțițica.

Din aceste cărțițele va leși de sub tipar în toată luna una, de putem și mai mult, până vom da în mîinile cetitorilor noștri din popor întregă istoria neamului, părți alese, încărțițele scrise anume pe înțelesul tuturor! Broșura a doua e sub tipar. Acuși va fi gata și ea.

În numărul viitor al „Folii Interesante” dăm mai multe amănunte.

† **Dr. Liviu de Lemény**. Joi în săptămîna trecută, după încheierea foii, am primit dela Sibiu trista veste, că unul dintre cei mai cu vază Români din Sibiu, avocatul **Dr. Liviu de Lemény**, a încetat pe neașteptate din viață în aceea zi. — În răposatul societatea românească din Sibiu a pierdut pe unul din cei mai însemnați membrii ai săi, iar biserica și neamul pe un fiu bun și luminat. Cît de mult răposatul era prețuit de cei din jurul său, să vede și din faptul, că era ales în aproape toate corporațiunile conducătoare ale a-

șezemintelor noastre bisericești și naționale cele mai de seamă: Era deputat la Sinodul arhiepiscopesc din Sibiu, deputat la Congresul național bisericesc, deputat la Universitatea Săsască, membru în direcțiunea băncii „Albina”, membru în comitetul „Asociațiunii”, membru în Comitetul național, — și în alte multe locuri. Unde numai să cerea ființa de față a unora din cei mai buni fi ai neamului, **Dr. Lemény** era și el chemat să conlucre cu statul său luminat.

În viața de obște românească a luat parte lucrătoare la mișcările și luptele mari naționale: la cele două alegeri din urmă a fost candidatul partidului național la Sebeșul-săsesc, unde a fost spriginit cu multă însuflețire de toți alegătorii români, iar dacă n'a izbucnit e, că Sași s'au aliat cu Ungurii și Jidani și au ținut ca ferul contra trimisului Românilor, și însuși socrul său: *primarul sas Dörr, din Sebeș, a votat contra lui*, — ca nu cumva prin el, deși li era ginere, să iasă biruitor partidul național românesc!

Au fost zile de înălțătoare lupte naționale acestea, în care încordarea între cele două tabere mersese până a rupe pe socrul de ginere, deși li inbea și li prețuia și el mult.

Un astfel de om vrednic a pierdut neamul nostru în fiul său ales **Dr. Liviu de Lemény**, mort acum la Sibiu.

Dzeu să-l odihnească cu cei buni ai săi.

Groznică faptă a urei. În Orăștie, din jos de biserica gr. or. română, trăia un funar, **Müller Vincze**, care luase în căsătorie pe o văduvă, **Iika Gomboș**, cu care trăia însă rău de tot. Duminica trecută nenorocitul soț, a venit acasă beat pe la miez de noapte și oi-că a sărit cu sfadă la femeie. Din sfadă s'a făcut bătaie. El oi-că ar fi vrut să tragă focuri dintr'un revolver asupra ei, dar revolverul ruginit n'a prins foc. Atunci femeia a luat o săcură din cugă și a început a-l tăia ca un măcelar pe ghebosul ei soț, om mult mai slab ca ea, — și i-a dat vre-o 20—25 tăieturi de săcure. Pe urmă, deși era mort, a luat briciul și i-a mai tăiat și gîtul. Apoi s'a dus și s'a înștiințat la poliție, unde a fost arestată.

„Cosinzeana” noua revistă pentru familie, a apărut săptămîna asta în număr dublu (8 și 9), dînd abonațiilor sei un număr foarte bogat și frumos. În frunte are începutul unei nuvele mai mari a scriitorului nostru ardelean cu penă de aur **Ioan Agirbiceanu**: „Căsnicia lui **Ludovic Petrescu**”, o nuvelă din cele mai cu măiestrie scrise, are o schiță interesantă „Arde Olimpul” de dl **Al. Ciura**, urmarea frumoasei nuvele istorice „Sub Ștefan Vodă” de **Mih. Găzpar**, „Salciul”, o mișcătoare nuvelă de

I. Gorun, poezii de I. U. Sorion, Ioan Borcea, Seb. Bornemisa, un articol de știință de prof. T. L. Blaga, — și altele.

Iar ilustrațiuni (chipuri) are de tot interesante: Niagara înghețată; Vedere din războiul italo-turc; Inspecție pe marginea mării; Pustiul Sahara (să vadă trei cămile și doi soldați italieni stând de pază); Românași din Orăștie (chipul alor 3 copii în hănițe de călușeri); Mărginean cu oițele sale; vedere dela expoziția de vite din Săceel, un Român cu 7 oi mițoase și frumoase la picioarele sale și cu un miel grăsun în brațel; Românul acasă și Românul în America: o familie românească din părțile Făgărașului fotografată în portul ei de acasă, înainte de a pleca la America, și aceeași familie fotografată în America, în toale domnești, cum să poartă pe-acolo. Să nu-i mai cunoaștii — Apoi pentru dame Cronica moșei.

Recomandăm de nou revista aceasta tuturor familiilor noastre de preoți, învățători, negustori, meseriași și alți cărturari cu dragoste de cetiri alse. Atât bărbatul, cât și doamna și domnișoara oasei, va simți o plăcere în fiecare săptămână primind la casă revista care îi duce cetiri desfătătoare plăcute. Prețul: pe sfert de an 3 cor., pe 1/2 an 6 cor.

Doctori noi. Dl. Eugen Șielariu din Hațeg, a făcut cu succes examenul de doctor în științele medicale al universității din Budapesta. Dsa să va așeza ca medic practic în orașul sau natal Hațeg.

— Dl. George Dănilă iun., din Hunedoara, a făcut cu succes examenul de doctor în științele juridice, la universitatea din Cluj.

Felicităm pe noii doctori.

POȘTA REDACȚIEI.

Teodor Lupșe, Nyárszeg. Dta ai pe anul trecut plătit numai cor. 2.50. Și ai primit pe lângă foile dtale încă 2 „Foi Interesante” Fii bun trimite dar ce ni-să cade încă pe lângă cele 2.50 primite în anul trecut pentru acel an.

Iosiv Ciora, Făgăraș. Dta ai trimis pentru 1912, numai 4 cor. 80 fil. Ne ajungând acest preț să capeti și Foia Interesantă, vei primi pe viitor „Libertatea” singură. De vrei și Foia Int. ori și Bobirnații, cum le-ai avut anul trecut trimite încă 1 cor. 60 fil.

George Lepa, în T. Fils. Dsa ai avut anul trecut 2 Foi Interesante. Pentru a doua însă nu ai trimis plata. Trimite încă 1 cor.

P. Gh. in Agris. Dta anul trecut ai primit foia jumătate de an și ai plătit numai 1 pătrar de an. Acum iar o abonez numai pe un pătrar. Fii bun trimite și restanța pe anul trecut cum să cade

Dion. Socol, Petroseni. Am primit abonament pe anul de față dar nu spui, să-ți vie foile cu „Bobirnații” ori fără? Sunt banii pe 1/2 an sau pe cât timp?

Vas. Bota in K. Sst. M. Da. Era 3 cor. restanța. Pe anul de față a trecut numai 1 cor. 50 fil.

Filimon Ștopan, Măgură. Calendar de părete n'avem. Ce să-ți trimitem pentru cei 25 fil. ce-i ai buni la noi?

N. Haisea, N. Ek. Pe anul trecut ai plătit numai 3 cor. Rugăm dar restul și pentru anul de față.

George Iancu din B. Scrie-ne din care comună ești, că comună B. nu știm și George Iancu avem mai mulți în cărți. De ce n'ai scris numele comunei? Scrie de nou, acurat, și spune când ai trimis banii și cîți? Pe scrisori încurcate nu putem face ordine.

Maria Axente in Mil. f. Dta pe anul trecut ai avut plătite numai 3 cor. și ai primit toate foile, așa la sfârșitul anului aveai restanță 3 cor nu 1 cor. 50 fil. cum scrii dta. Din banii trimiși ai scris 3 cor. la datoria pe anul trecut și așa pe anul de față s'a ajuns numai 1 cor. 50 fil. ceea-ce te rugăm să lei la cunoștință și să mai trimiți bani, că astfel la pătratul de an și-se opresc foile.

Puica Jacob in Mehod, G. Crișan I. Istrate in M. Mezo, Izidor Florea in O-braja, Avram Roșu, Bejan; Sandru Roman in M. Madaraș, Eugen Filip Biscarea; Ion Vesa, Ponorel, George Capătă, Șonă, G. I. Muntean, S.-sebeș, D. Bordea, Baciun-sat, și altoro cari au trimis numai cîte 2 cor. Fiindcă ați trimis numai cîte 2 cor. ca abonament pe jumătate de an de aceea veți căpăta pe viitor numai „Libertatea” goală, fără „Foia Interesantă”. De vreți să aveți și „Foia Interesantă”, trimiteți și prețul ei, 1 cor.

Convocare.

Onorații membri ai „Reuniunii rom. de înmormintare din Orăștie” sunt prin aceasta invitați, în înțelesul §-ului 14, litera f) din statute, a participa la

a XV-a adunare gen. ordinară a Reuniunii, care să va ținea *Duminecă, în 10 Martie n. 1912*, în o sală a școalei gr.-or., române din loc, îndată după eșirea din biserică.

La ordinea zilei:

Agendele prescrise de statute:

Raportul comitetului asupra anului de gestiune 1911;

Raportul cassarului despre starea averii Reuniunii;

Eventuale propuneri, înștiințate la vreme, după statute.

Orăștie, la 28 Febr. n. 1912.

Nicolae Trif, Ioan Moșa.
președinte. secretar.

(492) 1-2

CONVOCARE

P. T. Domnii membri ordinari și ajutători ai reuniunii «Andreana» a meseriașilor și comersanților din Sebeș și jur să conveacă prin aceasta la *adunarea generală ordinară*, ce să va ținea Sebeșul săsesc la *10 Martie n. a. c., la 2 ore p. m.*, în localul reuniunii.

ORDINEA DE ZI:

1. Raportul comitetului despre gestiunea anului trecut.
2. Raportul cassarului.
3. Raportul economului.
4. Raportul bibliotecarului.
5. Alegerea controlorului în locul celui vechiu, care a abzis.
6. Eventuale propuneri.

Din ședința comitetului ținută la 21 Februarie st. n. 1912.

E. P. Păcurar m.p., I. Goia m.p.,
președinte. secretar.

Convocare.

On. membri ai „Reuniunii de înmormintare din Căstău”, sunt poftiți prin aceasta a lua parte la a

XI. adunare generală, care să va ținea *Duminecă, în 26 Februarie st. v. (10 Martie st. n.) 1912* în biserica gr.-or. din loc, îndată după serviciul Dumnezeesc și după celebrarea parastasului pentru membrii răposați ai reuniunii.

Căstău, 23 Febr. n. 1912.

Nicolae Andrei Vasilie Sintion
director. secretar.

(Nr. 488 1-1)

Convocare.

„Adunarea generală ordinară a VIII-a Reuniunii prime de înmormintare a Românilor gr.-or. din Brad” să conveacă pe 10 Martie 1912, *Duminecă* după eșirea din biserică la școala poporală română cu ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Raportul general despre activitatea Reuniunii pe a. 1911.
4. Bilanțul.
5. Absolutorul pentru direcțiune și comitetul de supraveg.
6. Schimbarea §-lui 4 cu privire la numărul membrilor.

Brad, 26 Febr. 1912.

(497) 1-1 DIRECȚIUNEA.

Nr. 87/1912.

Concurs.

Comuna bis. Tâmpa, tractul Devei, lângă calea și stația Piski — dă în întreprindere prin licitațiune minundă edificarea bisericii și a unei sale de învățămînt.

Suma prelinimată pentru zidire, e cor. 22.095 54 fil. Cărămida, nisipul și apa, le dă parochia.

Licitatiunea să va ținea *Marti în 6/19 Martie 1912 la 12 ore* din zi, în școala confesională din loc, unde să pot vedea și condițiunile de licitare stabilite de comitetul parochial.

Dela licitanți sa cere a depune un vadiu de 10% din suma prelinimată, de cor. 22.095 54. — Reflectanții nu au dreptul de a pretinde spese de călătorie sau diurne.

Comitetul parochial, își rezervă dreptul a da lucrările și aceluia dintre minusferenți în care ar afla mai mare încredere.

Tâmpa în 25 Februar 1912.

Dionisiu Bobeiu, Arvam Loslău,
adm. paroh. președ. com. par not. com. parochial.
Dr. Ioan Dobre, Șelea Nicolae,
protopresbiter gr.-or. Valeriu Bassa,
(495) 1-2 epitropii.

Un tinăr inteligent

notar diplomat, cu partare bună, vorbește limba română, maghiară și germână perfect, care avînd o praxă mare, e apt a conduce un oînciu notarial, — cantă, în ținut curat românesc, un post de subnotar sistemizat, — unde va putea fi asigurat, că în cel mai scurt timp și sub ori-ce modalitate, va ajunge la un post de notar. (496) 1-3

Eventuale oferte sunt a să adresa la Administrația acestei foi.

Ocaziune rară!

Local de vînzare, cu drept pentru 2 cîrciume, prăvălie și trafică e de vînzare. Loc foarte potrivit, fără concurență din cauze familiare e de vînzare Prescrierea cîrciumei e asigurată.

Informațiuni la administrația foi. (493) 1-3

Case de vindut.

Casele subscrisei, aflătoare în Beriu-Gruiu (lîngă Orăștie) le fac vînzătoare din mână liberă. Trei odăi, cugnă de vară, o altă casă în curte, grădină, șură, și celelalte trebuitoare.

(489) 1-1 Simziana Nicoară.
Beriu.

Învățăcel

la turtar și lumini!

La subscrisei turtar și fabricant de lumini bisericești de ceară, să primește un învățăcel, sub invoieli potrivite. Meserie foarte bună!

(490) 1-3 Oscar Kolovrat
m. turtar în Orăștie (Sz.-város)
(Str. Vîntului).

UN MILION

de viță de viie pentru altoit Riparia Portalis (Gloire de Montpellier) să află de vînzare la preotul

(491) 1-4 Petru Pelle,
din Miniș (Ménés)
(comit. Arad).

Caut

un candidat de avocat

care află aplicare imediată la ::::

(494) 1-2 Dr. Stefan Rozvány,
advocat, în Marosilly.

Caut învățăcel

în prăvălie de coloniale și manufacturi, din casă bună, să fie învățat bine în școala română. Etatea: 13—15 ani. Condițiunile sunt favorabile, e de dorit să știe vorbi limba maghiară sau germană.

(499) 1-3 George Baciu,
comerciant în Orlat.

AVIZ! cultivătorilor de vii din loc și jur, că la subscrisei să află un mare depozit de altoi de viie cu rădăcină, splendid dezvoltate, soiurile cele mai bune pentru vin alb, roșu și de masă, — din pepiniera dlui Vasile Fodor în Mediaș.

Roga Vă adresa la subscrisei cu comande cît de mari și cu deplină încredere.

1-3 GEORGE CUȘUTA, (498)
Orăștie, strada Romoșelului Nr. 78.

Caut crișmă și prăvălie.

a o închira ori a o cumpăra, la sat ori la Oraș, de acuma ori din din toamnă. Poate fi și o mare crișmă. — A se adresa la

(500) 1-1 Ioan Dîrlea
Herkulesfürdő
(In Katonai gyógyintézet)

„ARDELEANA“

instituit de credit și de economii, societate pe acții în Orăștie.

Raportul direcțiunii

cătră adunarea generală, convocată pe 21 Martie 1912.

Onorata adunare generală!

Urmind să Vă facem seamă despre lucrările săvârșite și rezultatele obținute în al XXVI-lea an de gestiune, adică în anul 1911, avem satisfacerea a Vă putea raporta și de astădată, că institutul nostru și în acest an și-a continuat *cursul său obișnuit normal și progresiv*, ceea-ce evident reiasă și din cifrele Bilanțului, pe care avem cinstea a Vi-l prezenta spre ulterioară decideră.

Anume, în raport cu trecutul, au sporit în acest an:

Activele cu — — — —	Cor.	823 935 36
Imprumuturile acordate cu	„	614.126.61
Depunerile cu — — — —	„	603.328.24
Venitul net cu — — — —	„	7.279.46

Relativ la operațiunile acestui an, o singură explicație socotim a Vă datori, anume ce privește creditele de cont-curent. Ținem adică să Vă accentuăm îndeosebi, că suma considerabilă cu care bilanțază acest cont, să datorește unor credite de foarte scurtă durată, cari urmind a să replăți în timp apropiat, acest cont în cursul anului va reveni la proporțiile sale juste.

Incit pentru viitor, preocupările noastre sunt și rămân cele vechi, consacrate prin rezultatele și experiențele obținute în trecut, adică: vom stăruî neîncetat la dezvoltarea lentă și solidă, — și la consolidarea tot mai temeinică a institutului prin augmentarea fondurilor sale proprii, — și avind totdeauna în vedere, că institutul nostru, pe lângă ocrotirea intereselor juste ale acționarilor săi, are și menirea înaltă: să facă o operă conștientă de utilitate publică, promovind, în măsura mijloacelor și putinței sale, progresul cultural și social economic, în circumscripțiile activității sale.

Trecind la espunerea lucrărilor mai de căpetenie din anul trecut, ținem să Vă raportăm îndeosebi despre felul cum am crezut să eternizăm aniversarea a XXV-a fondarea institutului, — despre zidirea nouă dela Hotelul Central, — și despre schimbarea urmată la postul de Director executiv al institutului.

Purtați de gindul să eternizăm în mod demn, folositor și binechibzuit, împlinirea alor 25 ani dela inactivarea institutului, reasumind în parte concluzele anterioare, am aflat de bine să abținem dela orice serbări ocazionale trecătoare, iar în schimb am hotărât și înfăptuit cele ce urmează: Am rugat și însărcinat la timpul său pe Directorul institutului Ioan I. Lăpedatu, ca să compună, pe baza actelor ce să află la institut, un istoric fidel al activității institutului în acest period de 25 ani al ființei sale.

Această lucrare se află în prezent sub tipar, și sperăm că incurind vom fi în situație să o dăm publicității.

Tot din acest prilej, separind din fondul special de rezervă suma de 100.000 cor. sub numirea de „Fond jubilar-economic“ am pus tmeiul la un fond al nostru special, care are menirea: să promoveze progresul agronomic, industrial și comercial pe teritoriul, ce aparține cercului de activitate al centralei și filialelor noastre.

Avind credința, că prin aceste dispoziții am lucrat în acord cu vederile D-Voastre, Vă cerem să aprobați și D-Voastre concluzele noastre referitoare, luind act de ele.

Zidirea nouă dela Hotelul Central, despre care V'am raportat în anul trecut, s'a executat conform planurilor ce V'am prezentat la timpul său, iar în teamnă a fost predată destinațiunii sale. Ce privește finanțarea acestei zidiri, revenind asupra concluzelor anterioare, întreagă zidirea fiind o parte integrală a Hotelului Central, o am făcut ca investire nouă în contul realităților noastre.

În consecință, sumele ce le-am fost destinat în anii anteriori pentru construirea unei „Case Culturale“ nu le-am investit în aceasta zidire, ci, rămânind neatinse, am hotărât să le trecem în Bilanț ca „Fondul Casei Culturale“. Vom căuta să augmentăm la ocazii binevoite acest fond și în viitor, pînă va ajunge la sumă necesară în vederea destinației sale.

Chiamat, din încrederea generală a celor în drept, să intrupeză însuși proiectul său studiat și pregătit referitor la în-

ființarea Băncii Generale de asigurare, menită să completeze organizarea noastră economică: domnul Ioan I. Lăpedatu, spre regretul nostru, a trebuit să părăsească cu 1 Novembre 1911 conducerea institutului nostru. În vederea serviciilor ce ni le-a adus dl I. I. Lăpedatu în calitate de director executiv al institutului, Vă propunem să-i votați mulțumită protocolară.

În urma acestei vacanțe neașteptate, agendele directoriale le-am concretizat juriscenzului nostru Dr. Enea Papiu, luind într'una măsurile convenite pentru a putea împlini definitiv postul de Director executiv încă în prima jumătate a anului încurs.

După, acestea fie-ne îngăduit să vă prezentăm proiectul de împărțire al profitului net, realizat în anul expirat și anume:

5% dividendă statutară acționarilor după capitalul social de K. 1.000.000	K	50.000—
din restul de 125.409.39:		
5% fondului special de rezervă	K.	6.270.47
9% tantiemă direcțiunii	„	11.286.85
2% tantiemă directorului	„	2.508.18
3% tantiemă comit. de supraveghiere	„	3.762.28
6% tantiemă funcționarilor	„	7.524.56
5% pentru scopuri culturale	„	6.270.47
7% supravidenda acționarilor	„	70.000—
Remunerație fostului director	„	1.200—
Fondului special de rezervă	„	15.000—
De transpus în contul anului următor	„	1.586— K 125.409.39
Total	K	175.409.39

Primind această propunere, dividendă anului 1911 va fi de 12 K de acție.

Din cvota pentru scopuri culturale și de binefacere, propunem a să da 1.000 K „Fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria“, iar restul să rămână la dispoziția direcțiunii.

Terminind, Vă rugăm, ca, după ascultarea raportului și concluziilor comitetului de supraveghiere,

a) să stabiliți bilanțul pro 1911, să distribuiți profitul curat conform proiectului de sus și să dați direcțiunii și comitetului de supraveghiere absolutor pentru gestiunea anului trecut;

b) să alegeți 3 membri în direcțiune cu mandat pe 3 ani, în locul membrilor Constantin Baicu, Nicolae Vlad și Ioan I. Vulcu, — a căror mandat a expirat;

c) să alegeți 5 membri în comitetul de supraveghiere, cu mandat pe 3 ani, în locul membrilor: Simeon Corvin junior, Procopie Herlea, Ioan Moța, Vasile C. Osvadă și Ioan Popovici, — a căror mandat a expirat.

Orăștie (Szászváros), din ședința direcțiunii institutului de credit și economii „Ardeleana“, ținută la 16 Februarie st. n. 1912.

Dr. Ioan Popu, m. p.
prezident.Dr. Enea Papiu, m. p.
director substituit

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

Pentru a rezolvi agendele avizate nouă de legea comercială și de Regulamentul pentru afacerile comitetului de supraveghiere, am ținut în cursul anului încheiat 1911 în total 16 ședințe, în cari am censurat pe rînd fiecare ram de operațiune și valorile institutului, am scontat cassa de repetite ori și totdeauna am constatat deplină ordine.

Bilanțul încheiat cu 31 Decembre 1911 l'am aflat în deplină consonanță cu măiestrul și inventarele referitoare și în conformitate cu cerințele legii și ale statutelor.

Propunerea privitoare la împărțirea profitului curat și celelalte propuneri ale direcțiunii le-am aflat corespuzetore statutelor și intereselor institutului, în urmare ne alăturăm acestor propuneri și le recomandăm spre primire.

În fine vă rugăm, că după ce veți fi aprobat încheierea Conturilor Bilanț și Profit și Perdere, să binevoiți a da Direcțiunii și Comitetului de supraveghiere esocutorului pentru gestiunea anului trecut.

Orăștie, din ședința comitetului de supraveghiere ținută la 16 Februarie 1912.

Ioan Popoviciu m. p.
prezident.Ioan Moța, m. p. Simeon Corvin jun. m. p. V. C. Osvadă m. p.
Procopiu Herlea m. p.

„VICTORIA“
Institut de credit și economii, societate pe acții în Arad.

Activa.		Contul Bilanț pe 1911.		Pasiva.	
Cassa în numărar	293083·15			Capital societar: 12.500 acții à 200 cor.	2500000·—
Bon în Giro la Banca austro-ung.	255038·55 K	548121·70		Fond general de rezervă	1000000·—
Capitale elocate la alte bănci		262913·93		Fond special de rezervă	776000·—
Cambii		18438141·36		Fond de penzie	193100·— K 1969100·—
Împrumuturi hipotecare		3055436·—		Depuneri spre fructificare	13702932·—
Împrum. de cont-curent cu acop. hip. și de efecte		1232293·56		Depozit de casă	88254·—
Avansuri pe efecte		59340·—		Cambii reescomptate	5954833·—
Efecte proprii:				Dare de interese nesolvită	36196·—
500.000 cor. nom. oblig. com. cu 4%				Dividendă neridicată	1912·—
Pesti Hazai Első Tak.-pénz.-egyes. à 90 K	450000·—			Interese acționarilor emis. IV. 1911	44830·—
100.000 cor. nom. scris. fonciare cu 4½%				Diverse conturi creditoare	41736·—
Egyes. bpesti főv. takarékp. à 96 K	96000·—			Interese tranzitoarea anticipate	261333·—
24.500 cor. nom. oblig. cu 4½% „Hazai Bank részv.-társ.“ Budapest, à 96 K	23520·—			Profit transpus din anul 1910	21785·32
20 acții „Banca Austro-Ung.“ à 1600 K	32000·—			Profit net	260293·82 K 282079·—
100 acții „Ústredni Banca ceskych sporitelén“ Praga, à 400 K	40000·—				
50 acții „Magyar pénzüntézetek központi hitelbankja à 1000 K	50000·—				
60 acții „Hungaria“ aradi pamutárugyár à 500 K	30000·—				
Acții dela diverse bănci și întreprinderi	143720·— K	865240·—			
Casele institutului și alte realități		380395·40			
Diverse conturi debitoare		33484·89			
Mobilier descris					
Interese tranzitoare restante		7840·93			
		<u>24883207·77</u>			<u>24883207·77</u>

Debit.		Contul Profit și Perdere.		Cred.	
Interese pentru depuneri	625536·98			Venitul transpus din anul trecut	21785·32
Interese de reescont	215332·96			Interese:	
Spese:				dela cambii	1056518·13
salare	80.484·41			» împrumuturi hipotecare	211909·29
bani de cvartir	15967·69			» împrum. de cont-curent	34646·55
imprimare, diverse plăți, spese de birou	52050·26			» avansuri pe efecte	4009·82
porto	8651·65			» capitale elocate la alte bănci	11854·94
chirie	5550·—			» dela efectele proprii	35940·18 K 1354878·9
marce de prezență	3600·—			Chirii și alte arinzi	17560·4
Contribuție	62729·89			Proviziuni și alte venituri	32567·7
10% dare la depuneri	62553·71 K	125283·60			
Amortizarea mobilierului		12255·74			
Profit transpus din 1910	21785·32				
Profit net	260293·82 K	282079·14			
		<u>1426792·43</u>			<u>1426792·43</u>

ARAD, 31 Decembrie 1911.

Dr. Nicolau Oncu m. p.,
direct.-executiv.

Sava Raicu m. p.,
vice-director.

Ioan Moldovan m. p.
contabil.

DIRECTIUNEA:

Mihai Veliciu m. p.   Roman R. Ciorogariu m. p.   Dr. Nicolae Cioclan m. p.   Petru Truția m. p.
președinte.   vice-președinte.

Traian Vățian m. p.   Dr. Aurel Demian m. p.   Acsente Secula m. p.

Comitetul de supraveghiere:

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

Dr. Sever Ispravnic m. p.   Dr. Cornel Ardelean m. p.   Dr. Ioan Nemet m. p.

Iosif Diamandî m. p.,
revizor expert al „Solidarității”